

UNITAT DIDÀCTICA
2n CICLE ESO

Maria Beneyto
Cuñat

MARIA BENEYTO CUÑAT

Poeta, novel·lista, contista i articulista, Maria Beneyto inicia la seua trajectòria sota el franquisme, tot publicant en valencià i en castellà. La seua poètica evoluciona des d'un realisme que denuncia les injustícies per qüestions de llengua, gènere, classe social o ideologia política fins a una poesia simbolista i experimental des del primer intent. La novel·la *La dona forta* (1967) va significar un impuls decisiu en la renovació formal i temàtica de la narrativa valenciana de postguerra. La reflexió sobre la condició femenina, tant des d'un punt de vista personal com col·lectiu, és present en tota la seua obra.

L'any 2025 l'Acadèmia Valenciana de la Llengua l'ha declarada escriptora de l'any, per la qual cosa s'han reeditat i traduït algunes de les seues obres, i s'han afegit obres de prosa i poesia inèdites.

EN AQUESTA UNITAT CONEIXERÀS ALGUNA DE LES FACETES DE L'AUTORA.
TINDRÀS MOLTES PROPOSTES DE TREBALL, NO ÉS NECESSARI QUE LES FACES TOTES!
TRIA AQUELLES QUE S'ACOSTEN MÉS ALS TEUS INTERESSOS O ALS DEL PROFESSORAT.

NELA 25

Què soc, qui soc? Si la meua poesia no ho diu, ho diré jo. Una dona nascuda a València, plantada a València com un dels seus arbres —un taronger potser— que, encara que té molts anys, es nega a envellir.

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudios Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025.

L'AUTORA. Biografia mínima

Maria Beneyto Cuñat (València, 1920-2011) va ser una poeta i narradora valenciana. De ben jove va viure la Guerra Civil i la repressió franquista, que marcaren profundament la seua vida i la seua obra. Tot i les dificultats que hagué d'afrontar, començà a escriure i, a partir dels anys cinquanta, es consolidà com a autora reconeguda en els cercles literaris, tant en castellà com en valencià.

Els seus primers llibres en català, *Altra veu* (1952) i *Ratlles a l'aire* (1956), la situen dins la Generació dels 50, juntament amb poetes com Fuster, Estellés o Carmelina Sánchez-Cutillas, entre d'altres. També conreà la narrativa, contes i novel·les, amb què acumulà premis molt importants. Va publicar en valencià el recull de contes *La gent que viu al món* (1966) i la novel·la *La dona forta* (1967), una de les més interessants i innovadores, tant per la forma com pel contingut, de les publicades al País Valencià en la dècada dels seixanta.

El fet d'escriure en dues llengües generà crítiques que la van portar a guardar silenci durant molts anys. Després de publicar *Vidre ferit de sang* (1977) es retirà tretze anys de la vida pública. Va reprendre l'activitat literària als noranta amb obres com la reedició de *La dona forta* i amb noves publicacions com *Poemes de les quatre estacions* (1993), *Elegies de pedra trencadissa* (1997) o *Bressoleig a l'insomni de la ira* (2003), premiat amb el Premi de la Crítica.

El 2011, quan va morir, i malgrat haver estat uns anys sense publicar (de retir literari o Aexili interior, com dirien algunes veus), Beneyto havia publicat una trentena de llibres, dels quals onze foren en valencià. Amb tot, deixà quasi enllestides per a publicació unes quantes obres més, que ara veuen la llum.

Durant l'any 2025, any de la declaració d'Escriptora de l'Any per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, se n'han publicat diversos llibres inèdits, com ara la novel·la *Al límit de l'absurd*, el poemari *El que resta d'un clam perdut. 37 poemes inèdits* o *El riu ve crescut*, traducció al valencià de la novel·la *El río viene crecido*.

Pots llegir-ne la biografia completa ací:

https://buscador.womenslegacyproject.eu/catsalog/97314330_cat?locale=cat

Posa't a prova

Respon de manera individual a les qüestions següents:

On va nàixer Maria Beneyto Cuñat?

- ☐ Barcelona
- ☐ Madrid
- ☐ València

En quin any?

- ☐ 1920
- ☐ 1918
- ☐ 1894

? Quin fou el seu primer llibre en valencià? De quin gènere?

Comprova que ho has entés

- ▶ A quin grup literari se l'associa i amb quins altres autors/es?
- ▶ Quina és la novel·la més destacada que publicà el 1967 i quins temes innovadors tracta?
- ▶ Per què es va retirar de la vida literària després de 1977?
- ▶ Quin premi i quines obres marquen el seu retorn als anys 90 i 2000?

Investiguem

En grup

Completeu la data de publicació dels títols anteriors, el gènere literari i la llengua originària i amplieu la llista:

	DATA DE PUBLICACIÓ	GÈNERE (NOVEL·LA, CONTE, POESIA)	LLENGUA
<i>La gent que viu al món</i>			
<i>El riu ve crescut</i>			
<i>La dona forta</i>			

Parlem-ne

Dediqueu una estona a parlar a classe dels resultats de la graella, siguen els que siguen. Escriviu les conclusions grupals o els dubtes que us hagen sorgit sobre els gèneres i la llengua utilitzada. Esperem que al final de la unitat tingueu suficient informació de l'autora i ganes de llegir-la.

Beneyto, «una escriu el que coneix»

Maria Beneyto Cuñat, que havia passat la seua infantesa a Madrid, va tornar a València durant la Guerra Civil i ja s'hi va quedar. Tenia anys. En acabar la guerra la seua família fou represaliada i no li va resultar fàcil sobreviure en l'ambient que es va generar durant els anys següents, els del franquisme. Amb tot, potser perquè havia enyorat molt la terra de la infantesa durant els anys que hi estigué fora («òrfena de la mar, vaig créixer»), va decidir escriure també en valencià.

Quan tornes a València

Ella mateixa ho conta a Josep Ballester i Lluís Alpera en una entrevista:

Pregunta: És a dir, els obrers...

→ **R:** Els obrers, perquè com que jo he tingut també molta simpatia als obrers, em sentia molt a gust escoltant-los.

→ **P:** D'on venia aquesta simpatia?

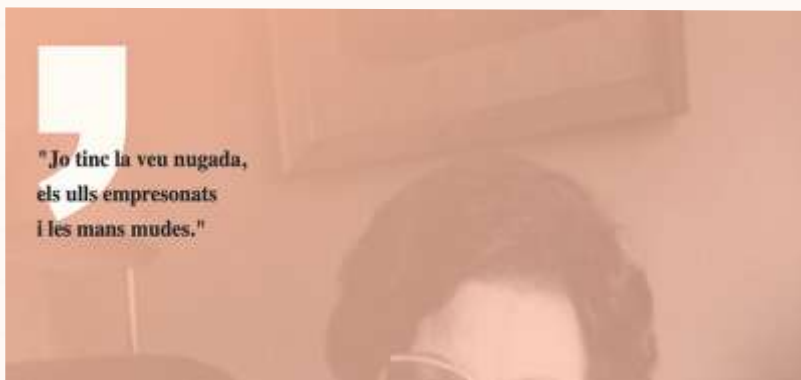
R: Jo què sé, potser perquè mon pare era socialista. Em sentia més a gust. Els comprenia millor. Pensava en la injustícia de la seua situació.

Em posava al seu lloc moltes vegades. I això era quelcom que em pertanyia també. Em posava al costat d'ells inconscientment, segurament per les idees que mon pare m'havia tramés d'alguna manera.

P: Quan va morir ton pare?

→ **R:** Va morir quan jo era ben jove: tenia tretze anys. Encara no havia acabat la guerra. Va ser un accident molt absurd. Estaven a punt de mobilitzar-lo, i als qui estaven en aquesta situació els posaven un distintiu, i els dedicaven serveis auxiliars i, quan hi havia un bombardeig, ell anava a auxiliar la gent, a conduir-los als refugis i tot això. I en una d'aquestes circumstàncies, una metralla el va ferir en un turmell. No varen donar-li cap importància. Va vindre a casa, el vaig curar amb alcohol, car ma mare tenia cataractes i no podia fer-ho. Jo pràcticament era una xiqueta, amb mon pare malalt i ma mare cega. Tot un drama, com pots imaginar. Llavors vaig curar-lo, vaig atendre'l el millor que podia, però allò que semblava una raspadeta de no res, la veritat fou un mal greu que anava complicant-se i, quan ens n'adonàrem, se li havia fet la cama plena de pus... Jo havia de fer les cures, patint com no tens idea en sentir que es queixava moltíssim, i que la ferida feia mala olor. De fet, jo em posava malalta en cada cura que havia de fer. Fixa't en quina situació em trobava. A més, havia d'anar a escola, a classes nocturnes per completar un poquet la meua formació que ja havia quedat prou minvada.

P: En castellà, naturalment.

[Poeteca](#)

Alpera, Lluís , 1938-. «Entrevista amb Maria Beneyto».

L'Aiguadolç, 1996, núm. 22, p. 49-60,

<https://raco.cat/index.php/Aiguadolc/article/view/65316>.

Parlem-ne

Comenteu entre vosaltres quins aspectes de la vida quotidiana durant la guerra apareixen o què us ha impressionat més de la situació que conta.

Les llengües estan relacionades amb la posició social? Què en penseu? Passa encara hui en la nostra societat?

Com poden afectar les guerres a la població? Busqueu-ne exemples recents.

Comprova que ho has entés

- Quina llengua es parlava més al carrer de València segons afirma Maria Beneyto a l'entrevista?
- «La gent que pretenia l'ascens social no parlava valencià. La gent més humil, sí»: Quina relació estableix l'autora entre llengua i classe social?
- Quina era la situació de la mare i quin paper li va tocar assumir a ella?

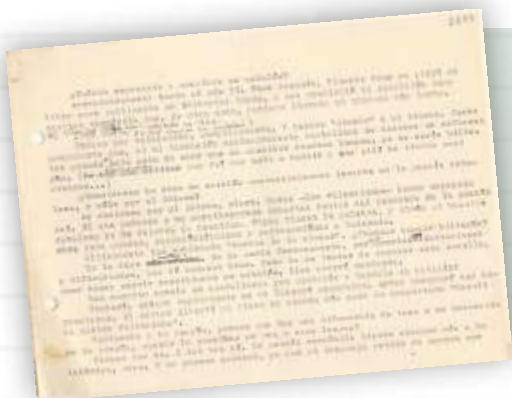
Per a saber-ne més:

[Valentes: Maria Beneyto](#)
[Introducció a Maria Beneyto. Maria Lacueva AVL](#)
[Maria Beneyto. Projecte Womens Legacy](#)

LES LLENGÜES A VALÈNCIA

Maria Beneyto va escriure poemes, articles, novel·les i narracions curtes. La seua decisió d'escriure sorgeix a escola, en les petites redaccions i contes que havia d'escriure. I va escriure molt en castellà, la llengua que aprengué a l'escola i en els carrers de Madrid, però també en valencià, la llengua de la seua terra i que estimava. Va ser llegida i premiada en el seu moment.

Perquè soc valenciana, senzillament, i perquè «sent» la meua terra. Puc assegurar-te que, si la meua formació exclusivament castellana no fera un esforç tan gran d'aquest acte d'amor que és escriure en la nostra llengua, jo no seria bilingüe.

*Entrevista Joan Fuster a Maria Beneyto. Fons Joan Fuster
Biblioteca de Catalunya*

Llig un fragment de l'entrevista que li va fer José Carlos Laínez en 2008.

JCL: *Alguna vegada es va plantejar escriure en una sola llengua?*

MB: Al principi, sí. Vaig començar escrivint en castellà —perquè una altra llengua no ensenyaven en aquelles escoles que freqüentava a Madrid, les úniques que els meus pares podien permetre's.

JCL: *Poc valencià podia aprendre en la capital d'Espanya...*

MB: És que, a més, això d'aprendre llengües ni m'ho proposava, perquè no he tingut el que es diu facilitat per als idiomes. Amb dir-li que el meu pare, professor de francès i afrancesat fins a la medul·la i fill de francesa, no va aconseguir fer-me dominar una llengua que hauria d'haver-me sigut tan familiar! Llegir, un poc sí que llegia, però la pronunciació era una cosa que posava frenètic el meu pare fins a deixar-me per impossible, perquè no hi havia manera que no isquérem a batussa diària en cada intent.

JCL: *Però el francès, vulgues o no, era una llengua estrangera per a vosté.*

MB: Sí, perquè (ja veus el que són les coses) a València tot va canviar. El valencià era una qüestió afectiva que se'm va imposar com alguna cosa meua, que no era un idioma estranger, sinó la llengua que em corresponia parlar enterament, si la facilitat que ja tenia adquirida en castellà no m'ho haguera impedit... Qüestió de malaptesa també, però que, en aquest altre cas, suplia l'amor.

Laínez, Josep Carles. (2008): «La voz de la escritura: una entrevista a María Beneyto». *Estudios en torno a la obra de María Beneyto*. Comp. Josep Carles Laínez. Ajuntament de València, 13-30.
Traducció: Marta Pérez Roig, 2025

Parlem-ne

- Penseu en la vostra experiència amb les llengües: quina és la vostra llengua afectiva?
- Heu tingut dificultats per a aprendre algun idioma? Per què penseu que us passa?
- Relacioneu el que explica Maria Beneyto amb la situació actual del valencià: creieu que hi ha gent que el viu més com a «llengua afectiva» que com a «llengua d'ús»?

Comprova que ho has entés

 Marca vertader o fals i justifica la teua resposta amb una cita del text.

	VERTADER	FALS	CITA
Maria Beneyto va aprendre valencià a Madrid.			
El pare es posava nerviós amb la seua pronunciació del francès.			
El valencià es va convertir en una llengua afectiva per a Maria.			

Explica què volen dir les expressions següents:

- ➡ afrancesat fins a la medul·la:
- ➡ batussa diària:
- ➡ qüestió afectiva:

Busca'n sinònims o paraules equivalents en valencià actual.

Crea

Tria una d'aquestes dues propostes d'escriptura:

Escriu un text narratiu en què expliques la teua relació amb una llengua que hages après, distinta de la llengua de casa. Conta si l'associes més amb l'afecte, amb l'escola, amb l'oci...

Imagina un diàleg breu entre dues persones que parlen de les seues dificultats o vivències amb les llengües. Pots seguir el model de l'entrevista o fer una proposta més teatral (ja saps: acotacions, personatges...).

Investiguem

Trebal·leu els textos en parelles o grups petits.

A l'entrevista amb Lluís Alpera, Maria Beneyto explica que tria una llengua o una altra en funció de la temàtica o el to dels escrits. A partir de l'entrevista i dels dos poemes que us proposem, justifiqueu —o no— l'afirmació de l'autora. Podeu ampliar la base de textos amb d'altres que trobareu en aquesta unitat.

Pregunta: *Hi ha una cosa interessant que voldríem saber: determinats temes, els pots expressar millor en una llengua i uns altres diferents en una altra, això com ho veus?*

Resposta: Pot ser veritat, perquè em sent més intimista en la poesia valenciana. La poesia social no podia fer-la amb la mateixa facilitat que la feia en castellà, perquè era un altre món, altres coses les que jo volia dir. Llavors tornava al meu paradís perdut o quelcom de semblant, i em trobava a mi mateixa i parlava de mi mateixa i, quan parlava castellà, que era l'època de la poesia realista i tot això, pensava més en el món i fugia de mi mateixa i parlava d'uns altres temes: de la relació del món més o menys hostil que m'envoltava. En la poesia feta en la nostra llengua em refugiava més en mi mateixa i parlava d'un clima més idíl·lic, més íntim.

Alpera, Lluís: «Entrevista amb Maria Beneyto», *L'Aiguadolç*, 1996, núm. 22, p. 49-60,
<https://raco.cat/index.php/Aiguadolc/article/view/65316>

DONA DE LA TERRA

Jo soc un tros de terra de taronja,
un tros de terra de la terra meua,
un cor més que una veu, una ferida
que dessagna records d'altres
memòries.

Jo tinc al si la rel dels arbres que eren
—que varen ésser— vida sota l'aire,
i amague la llavor mai no perduda:
jo soc la rel i la llavor a terra.

La mar em du llurs mots de sal i d'aigua,
el caragol petrificat em crida
i el núvol taca el blau de la llum tèbia
on jo soc, on la joia em fa possible...

Jo soc un tros de camp amb massa vida.
Jo soc València viva, terra-dona
fent cor present i amor la sang rebuda,
humana terra de la terra meua.

Maria Beneyto. Arxiu Fotogràfic Joan Fuster

LAS SUFRAGISTAS (FRAGMENT)

Ellas gritaban, lejos. Inglaterra.
Una isla que está bajo la lluvia.
Ellas vivían siempre en pie de guerra.
Eran la hembra de la raza rubia.

¿Por qué tanto alboroto? —preguntabas.
Y concedías que, quizás el clima...
Tu cosías. Cosías y cantabas
con la inquietud o la esperanza encima.
[...]

Ellas quemaban y rompían, dando
su indigna protesta a la neblina,
amazonas dels Tàmesis, alzando
sus razones de forma femenina.

El voto. Los derechos. Las pancartas.
Los vidrios rotos que pagaban luego.
Les cansó la dulzura, y están hartas
de no ser. Piden parte en el gran juego
[...]

«Que ya tienen voto las inglesas.»
Tú tenías tus crías, una casa
y un compañero-hijo, no eras de esas
por las que el tiempo alborotado pasa.

Tu lucha era pequeña, limitada,
y el arma diminuta que esgrimías
como lanza heridora y afilada,
era la aguja que cosió tus días.

Beneyto, María: *Eva en el laberinto, antología poética*, IAM, València, 2006. p 99 i ss.

Maria Beneyto, poeta

«En la poesia, és cert, visc com el peix o l'ocell viuen en el seu element, i és difícil que no veja poesia en quasi tot el que m'envolta»

Llig el poema «Ciutat bombardejada», en el qual l'autora transforma l'experiència de la guerra i el dolor del record en un poema:

CIUTAT BOMBARDEJADA

Es trencava la pau blanca dels núvols.
L'alta mort ens plovia vers la vida,
i la infantesa es feia un crit de pedra,
una negror petita.

Sols era cert que el cel, dalt del miracle
d'altre jorn ben rebut, d'altra esperança
anava fent-se foc pel món on érem
la novella niuada.

Sols era cert que no arribava l'àngel
que ens pogués dur les lletres de la joia.
(Pensàvem àngels morts, sota la flama
la socarrada ploma).

La ciutat a l'entorn. I el cel a la terra,
a trons inconeguts tot ell desfent-se.
(On les coques amb mel? On la tendresa?
On el déu del pessebre?)

Cridàvem sota els llamps amb veu d'espurna.
Trencat el sostre, Déu potser guaitava:
sols va respondre a enderrocs, silencis,
per l'absència més blava.

Efectes del bombardeig de València el maig del 37.
<https://batallaporvalencia.dival.es/capitulo/bombardejos/>

Era el clam infinit. La nostra terra
ferida al cor, ens deia sens paraules,
petits noms de la sang que s'enfugia.
La terra, dessagnant-se.

Ai, la infantesa closa a la tenebra,
com va deixar amb foc les seues fites!
des d'un ressò de flama, sots la cendra,
els pànics ofegats encara criden.

Després de soterrada la tendresa (1993)

Parlem-ne

Com devia canviar la vida quotidiana dels xiquets i de les xiquetes durant els bombardejos?
Penseu que és important recordar episodis dolorosos com la Guerra Civil i la postguerra?
Què podem aprendre'n hui?
Podeu traslladar la vivència d'una guerra a l'actualitat? A Gaza, per exemple.

Comprova que ho has entés

Explica el significat o el sentit figurat de les expressions següents:

- «un crit de pedra»
- «socarrada ploma»
- «clam infinit»
- «la infantesa closa a la tenebra»

➡ Quina imatge transmet el vers «L'alta mort ens plovia vers la vida»?

➡ Quins elements de la vida quotidiana apareixen com a records o com a pèrdues?
Per exemple, «coques amb mel».

➡ Quina relació hi ha entre la infantesa i la guerra en aquest poema?

EL LLENGUATGE POÈTIC

Fes un repàs de mètrica i marca la resposta correcta:

Quantes estrofes té el poema?	
Segons la rima , els versos són:	- Assonants - Consonants - Apariats - Lliures
Segons la quantitat de síl·labes , la majoria de versos del poema són:	- Art major - Art menor

Escriu un vers o dos que t'hagen agradat més d'un dels poemes. Explica per què.

El vers/Els versos que més m'ha agradat/m'han agradat és/són _____

_____ perquè _____

El llenguatge poètic es caracteritza per utilitzar recursos, jocs amb les paraules que serveixen per a transmetre d'una manera més lliure els sentiments o la percepció d'una realitat. Les paraules no sempre tenen significats literals, el significat de cada paraula varia segons la situació en què s'empra. És a dir, les paraules deixen el seu significat habitual (per exemple: un clam, que és una queixa o un crit fort, esdevé al poema l'expressió del dolor i la desesperació col·lectiva). Aquests recursos reben el nom de *figures*.

Trebal·leu per parelles i feu un repàs d'algunes figures poètiques: identifiqueu els versos que us proposem:

«un crit de pedra»
 «era el clam infinit»
 «la terra, dessagnant-se»
 «trencant el vidre»
 «trons inconeguts»
 «ressò de flama»
 «Sols era cert que...»
 «a trons inconeguts tot ell desfent-se»
 «L'alta mort ens plovia vers la vida»
 «els pànics ofegats encara criden»
 «la pau blanca dels núvols»

Personificació	Assignació de qualitats humanes a elements inanimats.	
Metàfora	Substitució d'una paraula per una altra que designa una cosa semblant.	
Hipèrbole	Exageració per a donar més força expressiva.	
Imatges sensorials	Evocacions que apel·len als sentits.	
Anàfora	Repetició d'una paraula o expressió a l'inici del vers..	

■■■➡ Els versos «(On les coques amb mel? On la tendresa? / On el déu del pessebre?)» són preguntes retòriques. És a dir, són preguntes que no busquen resposta. Què expressen?

■■■➡ Inventeu una **pregunta retòrica** sobre la vostra vida, com fa la poeta. Després, llegiu totes les preguntes en veu alta i construïeu un poema col·lectiu. Quin títol li posaríeu?

Crea

Convertiu-vos en poetes i treballeu en grup o per parelles:

- ➡ Trieu un tema comú.
- ➡ Repartiu un recurs poètic dels que heu treballat o sabeu a cada grup: metàfora, comparació, personificació...
- ➡ Cada grup ha d'escriure un vers inventat amb aquell recurs.
- ➡ Doneu-vos un temps limitat.
- ➡ Llegiu tots els versos seguits per a crear un **nou poema col·lectiu**.

Podeu repetir el joc tantes vegades com us vinga de gust, fer-lo més ràpid, que tinga alguna paraula concreta cada vers, fer els versos sense tema comú i mirar d'adjuntar-los veure què n'ix... Som-hi?

Ara que has treballat el poema, podries dir quin és el tema principal? Pensa si hi ha altres temes i escriu de manera breu quins poden ser els més importants.

- Poseu en comú a classe els resultats. Recordeu que una de les coses més interessants que té la poesia és la seua capacitat de generar diferents lectures i, per tant, la majoria de les respostes poden ser possibles sempre que s'argumenten o es justifiquen amb element del text.
- Aproveiteu el moment de debat comú per a comparar els tres textos. Trobeu que tenen poses en comú o no en tenen cap?

Cesc Roca, 2025

València de la meua llum, València
unida dolçament als mots que no existeixen,
per tal que el meu callar siga absolut
i el córrer de la sang meua només
lligui així el nostre llaç a la tendresa

https://www.saldonar.com/documents/llobres/maq_maria-beneyto_web.pdf

Artur Ballester, 1936

Línia del temps

En parelles, feu una línia cronològica amb els esdeveniments de la vida de Maria Beneyto i els fets històrics que visqué.

Per a llegir-ne més:

Podeu trobar més poemes de Maria Beneyto i preparar un recital grupal tot entrant als enllaços de les editorials:

[*Després de soterrada la tristesa*](#), Alzira: Bromera, 1993

[*Elegies de la pedra trencadissa*](#), Alzira: Bromera, 1997

[*Bressoleig a l'insomni de la ira*](#), Alzira: Bromera, 2003

[*El que resta d'un clam perdut*](#), Alzira: Bromera, 2025

[*De flama soc i d'aigua, d'elements sempre en guerra. Antologia*](#), Barcelona: Saldonar, 2025

Maria, narradora

Que la poesia governa la meua vida literària és ben clar, encara que també la narrativa em domina en èpoques i períodes que jo definiria com a mandats de l'inconscient, a vegades inajornables. Sol succeir-me en moments crucials de la meua vida en què, d'alguna manera, demane auxili al món extern, imaginat o no, quan la soledat és més forta i decisiva. Recórrec aleshores a la companyia d'uns éssers que tal vegada existeixen i estan ací esperant —qui sap on— que els senta, que els traduïska de l'oblit o del no-res (o que, en definitiva, els invente).

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: María Beneyto. *El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudis Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025

Investiguem

Rosa Roig Celda, escriptora i investigadora, escriu en un article encara inèdit:

Amb un conte enceta la participació en la narrativa catalana l'any 1955 Maria Beneyto Cuñat. «La intenció», text que la lligarà a la primera antologia d'autors valencians que es publica l'any 1958 a cura de Joan Fuster. I sí que es tracta d'autors. Només ella en representació de la narrativa d'autora, perquè ni Beatriu Civera ni Maria Ibars hi apareixen. En el cas del recull de contes balears, no tindrà cabuda ni una autora, cap ni una! Ni Maria Antònia Salvà, escriptora encara viva en l'any 1956 i sobradament respectada. En canvi, el recull que els precedeix, i imagine que n'és l'inspirador, agrupa cinquanta-dos textos d'autors catalans —del Principat— que selecciona Joan Triadú per a l'editorial Selecta, on s'inclou a Caterina Albert, Cèlia Suñol, Mercè Rodoreda, Rosa Leveroni i Maria Aurèlia Capmany; és l'any 1950. Alguna presència, moltes absències, per a un repàs de cent anys de narrativa, ni Dolors Monserdà, ni Aurora Bertrana, ni Carme Karr, ni Teresa Vernet.

Maria Beneyto escriu contes com n'escriuen d'altres autores de literatures veïnes: Ana María Matute, Carmen Laforet, Emilia Pardo Bazán o Gertrudis Segovia —i els seus contes de fades com els d'Angela Carter—; escriuen contes Marguerite Yourcenar, Clarice Lispector, Silvina Ocampo, Katherine Mansfield, Alice Munro, Úrsula K. Leguin i, fins i tot, la pintora surrealista Leonora Carrington, nascuda el 1919, un any abans que Maria Beneyto. Un bon grapat de contistes contemporànies, una genealogia incompleta que només s'endevina. Els noms ens ajuden a cartografiar un territori literari on les escriptores no estan soles, per més que les aïllen interessos espuris, que encara hem de combatre.

Fa temps que ens han avisat: «Hi ha una tendència a oblidar les escriptores, no reeditar-les, no incloure-les en la història», diu Laura Freixas. Sense llegir-les, sense tindre a l'abast els seus textos —narratius, poètics, científics, teatrals...— seguirem tenint una visió parcial d'elles i la seua creació, de les claus per a entendre-les, i reproduïrem un relat cultural incomplet. Buscar a les «supervivents» per a «descolonitzar» la cultura, com exigeix el rigor, com exigia Maria Mercè Marçal.

Roig Celda, Rosa: «Jo estime el conte»: la narrativa de Maria Beneyto Cuñat. Fortaleny, 20 de juliol de 2025.

Dediqueu uns minuts per a parlar a classe sobre el text: per què penseu que les escriptores han estat sovint oblidades en la història de la literatura? Quines diferències hi ha entre el que llegiu normalment (llibres de text, novel·les, lectures obligatòries) i aquesta llista d'autores que apareixen al text? Penseu que és important que les dones estiguen presents en la literatura i la cultura?

Dividiu la classe en grups i busqueu informació sobre algunes de les autores coetànies de Maria Beneyto Cuñat que apareixen al text. Prepareu una fitxa breu amb:

- ✓ Una biografia bàsica i, si és possible, amb una imatge.
- ✓ Una obra important i el temes principals que tracta.
- ✓ Una curiositat.

Exposeu el resultat a classe en format mural o en una presentació digital. I encara que hem de llegir autores sempre, podeu aprofitar, per exemple, per a celebrar el Dia de les Escriptores el 15 d'octubre.

APROFUNDIM: *La dona forta*

«Novel·la escrita sota la pressió de diverses dictadures. En primer lloc, la que patia el país, a dalt, i després una o dues més, que podrien ser la de la meua pròpia condició de dona, en el pla personal —la meitat de la franja humana anomenada home ens volia humils, submises—, a la qual cosa s'afegia el mateix ambient, que rebutjava com a estrany un tema que jo imposava en uns temps en què tals assemblees de dones no s'hi podien donar i l'actuació de les quals no hauria estat tolerada de no ser presentada així, finalment domesticades, quasi humiliades o vençudes.»

Maria Beneyto. Pròleg a la 2a edició de *La dona forta*, IAM (adaptació). València, 1990

Beneyto va escriure una novel·la coral, en què no hi ha protagonistes centrals que dominen tota la novel·la, sinó diferents personatges que aporten veus distintes —amb els diversos punts de vista— en una trama entrelaçada. En els vint-i-quatre capítols de *La dona forta* apareixen una seixantena de personatges que es mouen al voltant del Club Feminista, en què un grup de dones desafien les convencions d'una societat marcada per la repressió i el control franquista en els anys seixanta.

Inves-tic-a

Barcelona, juny de 1932
<https://barcelodona.blogspot.com/2017/08/lyceum-club-barcelona.html>

Durant els primers anys del segle XX es van obrir els Lyceum Club arreu d'Europa «responent a la necessitat de dones intel·lectuals, escriptores i artistes de construir institucions i espais culturals, educatius i polítics on compartir, fer visible i discutir inquietuds i experiències específiques.»

Amplia la informació sobre aquests espais i la seua importància en la creació d'un pensament feminista.

La dona forta es va publicar l'any 1967. L'autora explica en la introducció a la segona edició que havia escrit la novel·la «sota la pressió de diverses dictadures». A quines es refereix?

EL FRANQUISME AL PAÍS VALENCIÀ

El franquisme és el període de temps entre 1939 i 1975 durant el qual el dictador Franco va governar l'Estat espanyol. Va imposar unes normes molt **estRICTES** pertot arreu i va vigilar que tothom les respectara.

A les comarques valencianes, les conseqüències del franquisme van ser importants en molts aspectes, dels quals en destacarem tres: en primer lloc, van augmentar les diferències socials, perquè mentre alguns **sectors minoritaris** de la població guanyaven poder polític, social, religiós i econòmic, la majoria de la ciutadania perdia

les seues llibertats, era cada vegada més pobre i passava necessitats.

En segon lloc, les noves autoritats van **discriminar** les cultures diferents de la castellana i només **toleraven** alguns actes de tipus folklòric; a més, van perseguir aquelles persones que usaven públicament llengües diferents del castellà, per exemple al carrer, a l'escola, escrivint llibres o revistes, etc.

Per acabar, la vida de les dones es va veure especialment influïda: se les considerava inferiors als homes i, segons la llei, eren menors d'edat durant tota la vida perquè es pensava que no tenien **capacitat de decisió**. Per això, se les educava per ser **submises**, per dedicar-se exclusivament al treball domèstic i a tindre fills, alhora que se'ls **vetava** l'accés a l'espai públic com a professionals, polítiques, artistes o escriptores.

Maria Lacueva: [Elles prenen la paraula: Recuperació crítica i transmissió a les aules de les escriptores valencianes de postguerra. Tesi](#)

Busca informació, si no la tens —o no la recordes— sobre:

- ➡ La II República.
- ➡ El colp d'Estat del general Francisco Franco. L'anomenada Guerra Civil.
- ➡ La dictadura franquista. La postguerra.
- ➡ La monarquia constituent i les primeres eleccions democràtiques.

Comprova que ho has entés

Observa la llista de les paraules marcades en negreta i relaciona-les amb les de l'altra llista:

estrictes		deixaven fer o no impediën coses, encara que no els agradaven
sectors minoritaris		impedia o dificultava
discriminar		inflexibles
toleraven		intel·ligència i qualitats necessàries per a poder triar entre diverses possibilitats
capacitat de decisió		grups formats per poques persones, minories
submises		donar un tracte d'inferioritat
vetava		dòcils, subordinades a les ordres d'altres

Explica amb les teues paraules de quins tres problemes parla el text:

PROBLEMA 1:

PROBLEMA 2:

PROBLEMA 3:

Reflexionem

- ➡ Per parelles formades per xic i xica.
- ➡ Al text es diu que, durant el franquisme, la llei considerava que les dones «eren menors d'edat durant tota la vida». Fins a quan som menors d'edat en l'actualitat?
- ➡ Hi ha diferències entre homes i dones? Prepareu una llista amb coses que pots fer quan ets major d'edat i no pots fer quan ets menor.
- ➡ Després, reflexioneu: us agradaria ser sempre menors d'edat?

«Porque la única misión que tienen asignada las mujeres en la tarea de la Patria, es el hogar. Por eso ahora, con la paz, ampliaremos la labor iniciada en nuestras escuelas de formación, para hacerles a los hombres tan agradable la vida de familia, que dentro de la casa encuentren todo aquello que antes les faltaba, y así no tendrán que ir a buscar en la taberna o en el casino los ratos de expansión.»

Pilar Primo de Rivera, líder de la Sección Femenina

Investiguem

- Individual i grup gran.
- Busca, entre les persones més properes, un home i una dona que visqueren durant el franquisme.
- Pregunta'ls com es vivia en aquells moments, quines coses es podien fer i quines no.
- Apunta el que et sembla més important. Després, exposeu a classe les informacions que heu aconseguit. Trobes que en l'actualitat és diferent?

Et proposem la lectura d'alguns fragments de la novel·la per a treballar diversos aspectes de llengua i literatura, ara que ja tens una idea de l'estil de l'autora i del context en què va ser escrita l'obra. La lectura es pot fer de manera individual i en silenci o grupal i en veu alta.

ELIONOR

Recordava que Joan, abans de casar-se, desitjava molt la tranquil·litat de la llar per als treballs extraordinaris que preparava, i que faria:

- En les càlides vetlades de casa nostra... (sempre fou una mica coent, el pobre). I que, després, no inicià tan sols.
- No hi ha tranquil·litat en aquesta casa. Com vols que m'hi concentre.
- Sí, és clar. Al café, amb els amics —o Déu sap a on— et concentres millor.

No podia, és cert. Sempre hi havia algun petit per a plorar a les nits; però i abans? Bé, abans... és clar. Eren novençans. Les efusions naturals...

Quan arribava a aquest punt, Elionor s'entendria. Si la vida de matrimoni hagués estat sempre la d'aquells mesos! Joan havia estat tan atent, tan delicat... Però els homes canvien. És l'egoisme, que domina. Llavors... es comprén. I després, què? Ja estàs encadenada. Ja estàs sota el jou. Ara a sofrir i a rabiar. Tens obligacions, ets mare de família. Això és. I de tu, ja no en queda res (D'aquella que eres abans i segueixes essent, encara que no ho note ningú). Tu ja no ets tu. Ves! T'arrien. Dona el biberó al nen. Llava bolquers. I, si no tens serventa, t'aguanten: «ell» et deixarà abandonada, sola. Ell se n'anirà al café després de sopar. I, per a això, abandonar l'oficina, amb les pagues extraordinàries, l'enveja de les altres i les amoretes dels xicots. Poder invertir el sou en una mateixa: comprar-se sabates cada mes, i teles cares per als vestits [...] tantes de coses! El cinema, el bar, els perfums...

Beneyto Cuñat, Maria: *La dona forta*, IAM, València, 1990

Comprova que ho has entés

Explica què signifiquen les frases següents dins d'aquest context. Consulta el diccionari si és necessari.

- » «Ja estàs encadenada. Ja estàs sota el jou»:
- » «Tu ja no ets tu. Ves! T'arrien.»:

A partir d'això, amb què podríem comparar Elionor?

Elionor parla del seu passat i del seu present. Anota, amb les teues paraules, quines coses feia abans i com se sentia, i quines fa ara i com se sent. Per què va canviar tant la seua vida?

PASSAT	PRESENT

En aquest fragment ens relata la trobada entre la doctora Isabel i Lutxi, una model que viu al Club, després de l'intent de suïcidi de Lutxi perquè el seu estimat vol casar-se amb una altra dona.

LUTXI I ISABEL

Lutxi estava incorporada en el llit, ja fora de perill.

–Com et trobes?

–Ja em veus. Sana i estalvia gràcies al teu compte. Però açò que has fet no t'ho agraeixc. No tenies dret a tòrcer la meua voluntat i a donar-me una vida que jo no volia. Què t'importava a tu? Ja veus quina cosa has fet. I ara, què? Ja saps què m'espera.

Isabel no sabia res. Ella també tenia els seus problemes. No li importaven els de Lutxi. Si és que, realment, era Lutxi aquella dona, més prompte desagradable, que seia en el llit i parlava rancorosament. Perquè no ho semblava. Isabel mai no havia vist així la model «al natural» com aleshores l'estava veient, i notava la violència del contrast entre la imatge de Lutxi que coneixia i aquella. Per bé que, sens dubte, no era tot qüestió de maquillatge. És que Lutxi havia caigut, s'havia ensorrat fulminantment, i sols hi havia allí les seues despulles, la cendra de la seua foguera.

Beneyto Cuñat, Maria: *La dona forta*, IAM, València, 1990. Activitat inclosa en el [Projecte Womens legacy](#).

Parlem-ne ??

- ⇒ Qui apareixen al text? Quina relació tenen entre elles?
- ⇒ On penseu que passa l'escena?
- ⇒ Quina relació sembla haver-hi entre la imatge pública de Lutxi i el que ara veu Isabel?
- ⇒ Penseu que una decepció amorosa pot dur una persona al suïcidi?

Comprova que ho has entés

Busca sinònims per a les paraules següents:

- rancorosament
- ensorrat
- despulles

Explica amb les teues paraules què vol dir «sana i estàlvia»:

Interpreta

Tot i que estem davant un text narratiu, l'autora hi incorpora figures retòriques, com ara «la cendra de la seua foguera». Subratlla, de les figures següents, la que representa l'exemple anterior:

metàfora

comparació

al·legoria

pregunta retòrica

Subratlla l'opció correcta en cada cas:

«Aquest fragment introdueix dues maneres de reproduir les paraules o els pensaments dels personatges. Quan es *reprodueixen les paraules exactes dels personatges* parlem d'estil directe/estil indirecte, i normalment, s'escriu/no s'escriu amb guionets o cometes. Quan es reprodueixen a través de la veu que narra, les paraules del narrador i dels personatges no s'escriuen/s'escriuen en línies separades i s'usen/no s'usen verbs introductoris com *dir* o *preguntar*.»

Segons com ens arriben les veus dels personatges, podem distingir entre tres estils diferents:

ESTIL DIRECTE: la veu d'un personatge apareix reproduïda directament en el text, sense la mediació d'un narrador

ESTIL INDIRECTE: la veu dels personatges apareix a través de la mediació del narrador, que l'explica.

ESTIL INDIRECTE LLIURE: la veu dels personatges apareix fusionada amb la veu del narrador, que els cedeix la paraula sense nexes separadors i permet, fins i tot, incloure-hi pensaments íntims dels personatges.

I ara, identifica en el text:

Estil directe	Des de _____ fins a _____
Estil indirecte	Des de _____ fins a _____

Reescriu un dels dos fragments tot canviant d'un estil a l'altre. Recorda que hauràs de canviar els temps verbals, afegir-hi o llevar-ne connectors i signes gràfics. T'animes a escriure tot el fragment en estil indirecte lliure?

Crea

Lutxi era una model de prestigi, però en la vida privada se sentia fracassada. "Notava la violència del contrast entre la imatge de Lutxi que coneixia i aquella. Per bé que, sens dubte, no era tot qüestió de maquillatge". Segur que coneixes molts casos actuals com el de Lutxi

Busca un exemple de persona pública (cantant, *influencer*, esportista, etc.) que mostre una imatge a les xarxes diferent de la de seua vida real. Com creus que pot afectar això a la seua salut emocional? Redacta un text breu en què ho expliques en forma de narració en discurs indirecte.

ÀGATA

Àgata es regirava a l'habitació com una fera tancada. [...]

-Feble dona, al capdavant... deia el seu pare per fer-la sentir o per estimular-la a realitzar algun esforç, puix que no fallava mai, ni una sola vegada, la reacció indignada d'ella.

Feble dona... Feble dona planyívola, prostrada sota l'assot de l'espècie. Feble dona... Matèria molla i fàcil. Llim sangonós. El pes. La gravidesa. La humanitat. La dolçor apegalosa... Quelcom de viscos que s'arrossega per terra, sense poder-se'n desapegar: terra mateixa, a males penes dreçada, a males penes ixent vora l'origen... Rèмора. Caragol. Tortuga... Tot al contrari del salt formós i difícil que ella estimava. De la refrescant joia dels aires lliures. De la violència, de l'energia, de la força...

Beneyto Cuñat, Maria: *La dona forta*, IAM, València, 1990
Activitat inclosa en el "[Projecte Women's legacy](#)"

Posa't a prova

Treballeu aquest text per parelles:

És un text narratiu o descriptiu?

Feu un llistat dels adjectius que s'utilitzen per a referir-se al personatge. Classifica'ls segons siguin físics, psicològics o metafòrics.

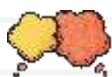

Localitzeu paraules relacionades amb el camp semàntic de la debilitat i les relacionades amb la matèria/animalitat.

debilitat	matèria/animalitat

Expliqueu quin sentit aporten aquests camps. És positiu o negatiu? Argumenteu-ho.

Després de comprovar els adjectius que s'empren per a descriure la dona, penseu que la descripció és objectiva, és a dir, no apareix l'opinió de l'autora o al contrari, subjectiva?

Comprova que ho has entés

Busca al text exemples clars de metàfores i explica-les.

Al text hi ha una comparació entre dues visions de la dona. Quines visions i en quines línies es descriuen?

La nova dona que es defensa com és? Copieu les línies en què ho dius.

Interpreta

Per què penses que apareixen dues visions diferents de les dones? Recorda el context de creació de l'obra.

Quina visió de la dona transmet aquest fragment? És justa o injusta? Creus que encara existeixen estereotips semblants?

Crea

Transforma el text: substitueix les metàfores negatives per imatges positives i poderoses. Llegiu les noves versions en veu alta. Canvia la percepció de les dones?

CLARA Carta de Clara a Claudi [fragments]

Claudi estimat,

Hui estic trista. Però no em passa res. Coses de dona que no puc explicar-te. I, després, aquesta ciutat de sempre, amb la seua grisor que ni tan sols abril commou. La primavera ve en retard per als arbres i per al cel d'aquests carrers. La naturalesa, ací, com tantes altres coses arriba tard. [...] Jo crec que la nostra ciutat té el teu mateix esperit, i és masculina, forta, angulosa, com tu mateix. No sé si vull la ciutat perquè et reflecteix o a tu perquè la reflecteixes a ella. Però no, no tingues gelosia. Tu ets el primer en tot i per a tot. Quan pense la trista criatura que seria jo sense tu! Tu ets la meua força i la meua alegria, i la meua pena i la meua angoixa. Ho ets tot. Per això no acabe d'entendre aquestes dones del Club en la seua obcecació per emancipar-se de l'home, en rodejar-se de tristor i solitud [...]. Què és una dona sola, sense un home a qui voler, sense un home que la sostinga i que ella pugui al seu torn sostindre?
[...]

Aquestes dones del Club...! [...] vaig ser cruel, ara t'ho dic. Massa cruel, amb elles. Et dic que algunes són, o han pogut ser, grans dones. Cal conèixer-les. Comprendre-les, com estic aprenent a comprendre-les per fi... Sí, Claudi. No són el que jo creguí en jutjar-les amb aquella alegre irresponsabilitat d'abans. (I qui soc jo per a jutjar-les, a elles ni a ningú?) T'assegure que en Carme, la presidenta, en Isabel i en Àgata, hi ha alguna cosa gran que no troba expansió i les turmenta, els lleva la pau... És —com et diria jo?— com un deler de perfecció i heroisme, un obscur desig de lluita que demana endegament. I són magnífiques.
[...]

No vingues ara. Per favor. Ja falta poc per a l'estiu. Estic resistint, Déu sap com, i, si vens, tinc por que tot se'n vaja a orri. Creus tu que a mi no m'agradaria poder enviar els estudis al dimoni i casar-nos de seguida? Haig d'acabar la carrera, Claudi. Li ho he promés a mon pare. Ja li donaré bé la puntilla quan sàpia que no vull el bufet, que només et vull a tu. Però almenys la carrera sí que la faig. Deixa'm dar-li aquella il·lusió. Ma mare ens ajudarà, després, a convèncer-lo. [...] Em sembla, Claudi, que no vaig a poder resistir tanta felicitat. Crec que el dia de la nostra boda em moriré. I tu? Vull casar-me de blanc. En la Seu.

[...]

Passa pel meu carrer i mira els meus balcons, voldràs? Diques-me si han tret flor els meus geranis i clavells. I mira, de pas, si en el carrer, en les llosetes de la voravia, broten les herbetes de cada any. Et recordes de quant m'agrada mirar-les [...]. És com si les pedres volguessen fer també la seua primavera, com si la ciutat volgués donar-nos també una salutació vegetal... Ací no passa res d'això. L'asfalt s'hi oposa. L'asfalt i el cel, quasi igualment grisos, que es corresponen i es posen d'acord per a fer-me aquesta tristor i voler que m'asfixie d'enyorament.

Beneyto Cuñat, Maria: La dona forta, IAM, València, 1990

Posa't a prova

Selecciona huit paraules difícils del text i, per parelles, busqueu-ne un sinònim. Heu coincidit en les paraules?

Subratlla l'opció correcta en cada cas.

En la narrativa, la carta és un *recurs literari* / *gènere literari* / *figura poètica* que permet donar veu *directa/indirecta* als personatges i mostrar els seus pensaments i emocions més íntims. Amb el *to personal i subjectiu* / *fred i objectiu* propi del gènere epistolar, l'autora pot introduir informació de manera *directa/indirecta* i, sovint, generar un contrast entre allò que el personatge escriu i allò que realment passa.

Repasa els temps verbals.

Quin temps verbal predomina en la carta?

Localitza els verbs d'aquest paràgraf i classifica'ls.

Et dic que algunes són, o han pogut ser, grans dones. Cal conèixer-les. Comprendre-les, com estic aprenent a comprendre-les per fi... Sí, Claudi. No són el que jo creguí en jutjar-les amb aquella alegre irresponsabilitat d'abans (I qui soc jo per a jutjar-les, a elles ni a ningú?)

Identifica el temps verbal original dels verbs marcats en negreta i reescriu les frases següents amb el temps que et proposem:

➡ De _____ a passat perifràstic:
«No són el que jo **creguí**...» →

➡ De _____ a passat simple:
«Massa cruel amb elles. Et dic que algunes **són**, o han pogut ser, grans dones» →

➡ De _____ a passat simple:
«Li ho he **promés** a mon pare» →

➡ De _____ a passat perifràstic:
«Tu **ets** el primer en tot i per a tot» →

Completa la conjugació en passat simple i passat perifràstic del verb creure:

Passat simple	Passat perifràstic
creguí	
	vam/varèm creure

Comprova que ho has entés

- ➡ A qui va dirigida la carta?
- ➡ Com està la Clara? Què diu sobre la ciutat?
- ➡ Què vol acabar la narradora abans de casar-se?

Interpreta

- ➡ Quin és el to general de la carta? Troba dues frases que ho demostren.
- ➡ Per què creus que Clara diu que la ciutat és "masculina, forta, angulosa"?
- ➡ Quina opinió li provoca el Club de dones i com li canvia la perspectiva?

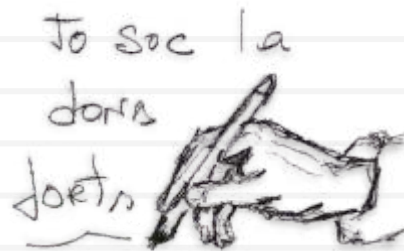
Crea

Tria una d'aquestes propostes d'escriptura.

Individual:

- Escriu la resposta de Claudi a la narradora.
- Continua la carta una setmana després.

En parelles:

Escriviu una escena teatral:

- Trieu dos dels personatges que apareixen al text (poden ser Clara i Claudi, però també el pare, alguna de les dones del club...).
- Trieu un espai.
- Trieu un dels temes o possibles conflictes que hi apareixen o penseu-ne d'altres que hi podrien aparèixer.

Col·lectiva:

Us proposem un joc: «La carta d'amor perduda».

COM JUGAR:

Escriviu una carta d'amor (o desamor). La carta ha de tindre una extensió màxima d'una cara de foli i ha de constar de quatre parts: data, salutació amb destinatari o destinatària, cos i comiat amb signatura.

No cal que siga realista: podeu escriure una carta d'amor a un ésser fabulós, a un personatge del passat o del futur, real o inventat. La signatura tampoc no ha de ser la vostra: no pot ser anònima, però tampoc real. Inventeu un nom o un pseudònim! Fins i tot, podeu dissimular la vostra lletra.

Deixeu la carta doblegada per la meitat dins d'una «bústia» a la classe. Un carter o una cartera recollirà les cartes i les lliurarà a les persones destinatàries. Ara bé, com que «Correus ja no és el que era», el repartiment es farà a la babalà, a l'atzar.

Heu de contestar la carta que rebeu, per l'altra cara del full. Podeu acceptar ser la persona a qui va destinada o no. Podeu acceptar l'amor o rebutjar-lo. Jugueu amb la resposta, però sempre d'una manera respectuosa i amable. La resposta ha de tindre, de nou, les quatre parts estructurals: data, salutació, cos i comiat.

Finalment, torneu a deixar la carta a la bústia i repetiu el procés de repartiment (recordeu: en un únic foli, una cara és la carta inicial i l'altra la resposta). El repartiment tornarà a ser a l'atzar.

Llegiu en veu alta les cartes que us han arribat i gaudiu del joc de l'anonimat

Treballem en grup

No tots els personatges de la novel·la tenen, evidentment, la mateixa importància. Josep Ballester, en el pròleg de 1989, en defineix cinc d'importants en funció del seu caràcter simbòlic. Nosaltres n'hi hem afegit un més, la Clara, a qui ja coneixeu. A partir de la carta, completeu la seua definició seguint el model de la resta de personatges.

Carme	Esriptora i directora del club. La dona forta. «Carme era honesta, orgullosa, botxí de les seues pròpies passions i febleses. Carme era la dona forta. Blanca. Neta. Austera. I tal vegada temerosa de la felicitat com d'un estat contrari a la naturalesa humana».
Isabel	Metgessa. La seua solidaritat amb els éssers desvalguts en algun moment de la trama és obsessiva, fins i tot, malaltissa. És l'actitud amb què s'amaga dels seus fantasmes interiors. «Cada matí, el mateix xoc emocional amb el món sòrdid de la malaltia i la misèria. I l'espectacle no l'enduria, no li professionalitzava la sensibilitat, sinó que sempre li feia malbé els seus ulls» encara que amb d'altres persones «era per a ell un alterós tros de roca, [...] una mina, una acumulació de materials defensius fets pedra».
Lutxi	Model de prestigi. El seu caràcter personal està ple de daltabaixos. A causa d'un desengany amorós intenta suïcidar-se dues vegades, encara que era «la cara de moda: ulls clars, oblics, nas lleu, boca gran i carnosa... tot aureolat, presidit per una gran distinció que li era nadiua».
Àgata	Pintora, de família burgesa. Molt amiga d'Isabel, està embarassada i es planteja la qüestió: «jo no aprofite per això. Mai he tingut instints maternals, filla. No li veig més que una molèstia innecessària encaminada a un fi que no desitge ni m'interessa».
Elionor	Mestressa de casa. És una de les típiques mestresses de classe baixa i, per aquest motiu, la seua situació com a dona és més injusta.
Clara	"A partir de la carta, escriu la seua..."

Organitzeu-vos de nou en grup.

Grup La gent que viu al món

Busqueu informació sobre la vida —a grans trets— dels homes i les dones en els anys trenta i posteriorment en els cinquanta. Podeu completar-la amb una comparativa amb els temps actuals.

Quan ho tingueu, exposeu els resultats de la investigació a tot el grup. Parleu entre vosaltres sobre els fets històrics i els personatges anteriors. Plantegeu-vos altres moments de la història del món i altres personatges que considereu importants... N'hi ha tants! Si en teniu dubtes, pregunteu a la professora o al professor.

Després:

- ➡ Escriviu, de manera individual al vostre quadern, en quina època i en quin lloc us haguera agradat viure si poguéreu viatjar en el temps. Argumenteu-ne les raons.
- ➡ En grup, expliqueu les vostres preferències i arribeu a un acord grupal: decidiu un lloc i un temps al qual tot el grup es traslladarà per unes hores.
- ➡ Escriviu, de manera col·lectiva, un text narratiu amb una trobada imaginària del grup de dones. Poseu un títol suggeridor i aneu per feina.

Grup La dona forta

Prepareu una breu presentació dels personatges en forma de monòleg en què cada un fa un discurs per tal d'informar el públic de qui és, quines són les seues funcions i els seus sentiments, per exemple. Presenteu-les de manera coral i dramatitzada.

Us deixem unes recomanacions generals:

- ➡ Tothom té el mateix pes: no hi ha protagonista única.
- ➡ Cal diferenciar timbre i ritme de cada personatge.
- ➡ Busqueu gestos mínims i significatius, també propis de cada personatge.
- ➡ Mireu el públic, una companya o un punt fix.
- ➡ Respecteu els silencis. Com en la música, el silenci forma part del text dramàtic.

I també una proposta de guia de personatge per a la dramatització, que cal que completeu i canvieu, si voleu:

Personatge	VEU	RITME	GEST
Carme	greu	lent	esquena recta, mans entrelaçades
Isabel		irregular	braços creuats
Lutxi	melòdica, fràgil	ondulant	
Àgata	clara i decidida	tallant	pintar a l'aire o tocar la panxa
Elionor	baixa i tendra		
Clara			

Grup Maria Beneyto

Convertiu-vos en autors i autores i escriviu una obra teatral breu en la qual els sis personatges es troben en un moment determinat. Podeu pensar en un debat entre elles sobre algun tema actual o imaginar-vos qualsevol cosa. El to el decidiu vosaltres: comèdia o drama, es tracta de jugar! I podeu afegir-hi tants personatges com vulgueu. I si us atreviu a representar-la, perfecte, podeu sumar-la als monòlegs del grup anterior. O, si ho preferiu, graveu un curt! És molt senzill, si us poseu en acció, i recordeu que:

- ➡ En el teatre es conta una història a través d'uns personatges que parlen entre ells. L'ús de titelles, màscares i/o maquillatge o altres elements corporals, com una manera de caminar o un gest, servirà per a caracteritzar-vos.
- ➡ No oblideu alguns conceptes clau del text teatral: actes, escenes, acotacions...
- ➡ L'**acte** és cada una de les parts en què es divideix una obra, el **canvi d'escena** el marca l'entrada i eixida dels personatges.
- ➡ Escriviu les acotacions per explicar les accions i les emocions dels personatges i també per descriure les escenes, la música o els sorolls.

Foto portada cedida per l'Espai Joan Fuster

Unitat didàctica: Anna Gascon Peña amb la col·laboració de Rosa Roig Celdai i Maria Lacueva Lorenz

Maquetació: GZ-disseny

ACCIÓ CULTURAL
DEL PAÍS VALENCIA

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

DIRECCIÓN GENERAL DEL LIBRO,
DEL CÓMIC Y DE LA LECTURA

GENERALITAT
VALENCIANA
Direcció General d'Iniciatives
Culturals i Patrimoni

Diputació
de València

ACPV - CARRER DE SANT FERRAN,12 - VALÈNCIA 46001 - TEL.96 315 77 99 - WWW.ACPV.CAT